

громадянин, що не має імунітету, тобто наділяється правами й обов'язками, передбаченими кримінальним процесуальним законом для цього учасника процесу, але з деякими винятками, визначеними в міжнародно-правових актах.

Таким чином, процесуальна форма участі іноземних громадян у кримінальному процесі України визначається, закріплюється та регулюється як нормами національного законодавства, так і міжнародного. Підставою для вирішення питання про участь іноземця в кримінальному судочинстві України є не належність його до громадянства тієї чи іншої країни, а наявність чи відсутність дипломатичного або іншого імунітету від кримінальної юрисдикції нашої держави. Велике значення при цьому має вид імунітету, який може мати відповідний іноземний громадянин. Відмова від імунітету представника іноземної держави є винятковим правом не лише акредитуючої держави, а й самого дипломатичного агента. Якщо іноземний громадянин не має імунітету від кримінальної юрисдикції України, то при здійсненні кримінального судочинства він має такий самий правовий статус, як і громадянин України.

Основні вимоги, що пред'являються до роботи перекладача у кримінальному процесі

Мархевка О.В., слідчий СУ ГУМВС у Львівській області

В умовах інтенсивних міграційних процесів в сучасній Україні, як наслідку світової глобалізації, зростає кількість правопорушень, вчинених за участю осіб, які не володіють мовою кримінального провадження.

Завдяки допомозі перекладача учасникам, які не володіють мовою кримінального провадження, реально гарантується їхнє право користуватися рідною мовою в кримінальному судочинстві. Зокрема, при дотриманні процесуальних гарантій, закладених у зміст засади мови, якою здійснюється кримінальне провадження, перекладач безкоштовно надає допомогу учасникам, які не володіють або недостатньо володіють державною мовою, у роз'ясненні їх процесуальних прав, допомагає давати показання, заявляти клопотання і подавати скарги, виступати в суді рідною або іншою мовою, якою вони володіють, здійснювати переклад судових рішень та інших процесуальних документів кримінального провадження.

Перекладач надає слідчому, суду можливість сприймати інформацію, яка виражена в незнайомій для нього системі знаків. Оскільки переклад показань однієї мови на іншу є перекодуванням інформації, то від того, наскільки добре перекладач володіє двома мовами, залежить повнота збереження і фіксації доказової інформації, що одержується в ході проведення слідчих (розшукових) дій за участю перекладача. Крім того, перекладач забезпечує письмовий переклад документів, які обов'язково вручаються підозрюваному (обвинуваченому) у кримінальному провадженні, тому рівень кваліфікації перекладача повинен бути достатньо високим.

Теорія і практика пред'являє юридичні та деонтологічні вимоги до роботи і поведінки перекладача. Сформулюємо їх нижче:

Конфіденційність. Перекладач повинен зберігати в таємниці і не розголошувати інформацію, яка стала йому відомою під час кримінального провадження. За необхідності, він зобов'язаний гарантувати це сторонам процесу. Перекладач не повинен передавати особі, що здійснює допит, та іншим особам, інформацію про допитуваного, яка стала йому відома з інших джерел (поза допитом, - наприклад, про правдивість чи недостовірність показань

підозрюваного). Аналогічно, перекладач не повинен передавати допитуваному інформацію про допитуваного, що стала йому відома іншим чином.

Професіоналізм. Перекладач зобов'язаний знати межі своєї ролі (статусу) і не переступати їх, інформувати про них інших учасників процесу, не втручатися в розмову і не перебирати на себе чужі функції: допитуваного, не допускати особистих коментарів і думок при перекладі, не відволікатися (наприклад, на телефонні розмови), працювати тільки в рамках своєї компетенції, повідомляти допитуваному, якщо його компетенції не вистачає, готуватися до роботи належним чином. Перекладач може вимагати надання потрібної йому інформації у провадженні, вказувати на допущені ним самим помилки в рамках самоконтролю.

Точність і повнота перекладу. Перекладач намагається перевести висловлювання точно і повно, а по можливості також передати емоції та культурні відносини. Перекладач не повинен спотворювати і давати особистих оцінок перекладеним висловлюванням. Він має пояснювати співрозмовнику значення невербальних засобів комунікації, які були використані, якщо вони мають значення для змісту висловлювань, утримуючись від ролі експерта та від оцінок достовірності висловлювань сторін. Перекладач передає, в тому числі, неприємні для нього висловлювання - лайку, нецензурні та блюзнірські висловлювання та ін. Не обов'язково при цьому відтворювати фонетичні або емоційні відтінки мови. Перекладач намагається зберігати обраний учасником процесу стиль висловлювань: формальний, неформальний; у разі складнощів у розумінні просить повторити фразу. Він попереджає особу про відсутність еквівалентів перекладу його висловлювань з метою їх видозміни.

Нейтралітет. Перекладач має дбати тільки про якість перекладу, не звертаючи увагу на позиції сторін. Інакше сторони можуть заявити йому відвід. Перекладач не повинен віддавати переваги жодній зі сторін кримінального провадження. Він забезпечує їм вільне вираження, не виказуючи своєї думки ні прямо, ні опосередковано. Перекладач не обговорює з однією стороною іншу сторону, даючи їй принизливі або глузливі характеристики, не виражає жестами або мімікою свого несхвалення висловлювань однієї зі сторін. Він повинен повідомити іншу сторону, якщо він може опинитися під впливом висловлювань протилежного боку, які порушили б його нейтралітет (з сорому, страху та ін.). В цьому випадку признається інший перекладач.

Відвід перекладача здійснюється у разі виникнення сумнівів у його неупередженості, наприклад, якщо він перебуває в дружніх або родинних зв'язках з допитуваним, є його представником, був або перебуває в службових чи інших близьких стосунках з ним або з пов'язаними з ним особами та організаціями.

Тактовна поведінка. Перекладач повинен поводитись тактовно по відношенню до інших учасників процесу для підтримки офіційної обстановки. Наприклад, не сміятись при допитуваному без пояснення причини.

Тактика дій сторони захисту на початку досудового розслідування

Марченко А.О., студент 4-К курсу юридично-психологічного факультету ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Климчук М.П.*

Як відомо, КПК України, який набув чинності 20.11.2012 року, змінив